

تاریخ دریافت مقاله: ۹۷/۲/۲
تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۶/۲۰

ارزشیابی کیفیت درون داده‌های آموزشی کارشناسی ارشد فرش دست‌باف بر مبنای الگوی ارزشیابی سیپ*

دکتر سید محمد مهدی میرزائینی

دکتری پژوهش هنر، دانشکده‌ی پژوهش‌های عالی هنر و کارآفرینی، دانشگاه هنر اصفهان

دکتر ایمان زکریایی کرمانی (نویسنده‌ی مسئول)

استادیار، دانشکده‌ی صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان

i.zakariaee@au.ac.ir

دکتر محمدرضا نیلی احمدآبادی،

دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان

چکیده

استنباطی و آزمون‌های آماری انجام شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد درون‌داده‌های کارشناسی ارشد فرش در سطح مطلوبی نیستند (کمتر از حد متوسط) و ضرورت بازنگری در بعد درون‌داده‌های این مقطع بسیار احساس می‌شود. در بین متغیرهای درون‌داد، متغیر امکانات در رتبه‌ی اول و متغیر استاد در رتبه‌ی چهارم قرار دارد. ارزشیابی و بازنگری مستمر برنامه‌ی درسی متناسب با تغییرات و نیازهای جامعه و دانشجویان، توجه به الگوهای نوین آموزشی مثل الگوی برنامه‌ی درسی معکوس در تدوین دروس، ارائه ممیزی‌ها در جذب دانشجو، تمدید و اعطای مجوز پذیرش دانشجو بر اساس حداقل استانداردهای آموزشی و پژوهشی، همراهی با دانشگاه‌های مجری برای جذب اعضای هیئت علمی متخصص با پایه‌ی فرش، از جمله پیشنهادهایی است که بر روند کیفی‌سازی درون‌داده‌های کارشناسی ارشد فرش مؤثر است.

واژه‌های کلیدی: رشته‌ی فرش، کارشناسی ارشد، ارزشیابی درون‌داد، الگوی سیپ (CIPP)

آموزش دانشگاهی فرش با توجه به جایگاه فرش دست‌باف در ایران و جهان از نیازهایی بود که نهایتاً سال ۱۳۷۴ با طرح و تصویب اولین برنامه‌ی درسی رسمی کارشناسی شروع شد و در سال ۱۳۸۹ تا مقطع کارشناسی ارشد توسعه یافت. یکی از نگرانی‌های ذینفعان فرش در خصوص ایجاد و توسعه فرش در دانشگاه‌ها درون‌داده‌های این رشته شامل برنامه‌ی درسی، اساتید، دانشجویان و امکانات و منابع بوده و هست. این تحقیق با هدف ارزشیابی کیفیت درون‌داده‌های کارشناسی ارشد فرش بر مبنای الگوی سیپ^۱ به روش ترکیبی (کمی و کیفی) با ابزار پرسشنامه‌ی محقق ساخته و مصاحبه نیمه ساختار انجام شده است. جامعه‌ی آماری تحقیق در بخش کمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و استادان دانشگاه‌های مجری کارشناسی ارشد فرش بود که به روش نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی شده ۲۶۴ نمونه انتخاب شد. در بخش کیفی از جامعه‌ی تحقیق شامل خبرگان فرش دست‌باف، ۴۶ نمونه به روش افزایشی انتخاب شد تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی به روش تحلیل مضمون و داده‌های کمی در سطح توصیفی و

1-Context, Input, Process, Product

* این مقاله مستخرج از رساله‌ی دکتری با عنوان ارزشیابی مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی فرش دست‌باف در آموزش عالی ایران (با رویکرد ارزشیابی (CIPP) به منظور ارائه‌ی برنامه‌ی درسی مطلوب در دانشکده‌ی پژوهش‌های عالی هنر و کارآفرینی دانشگاه هنر اصفهان به راهنمایی دکتر ایمان زکریایی کرمانی و دکتر محمدرضا نیلی احمدآبادی است.

■ مقدمه

مراکز آموزش عالی از جمله‌ی مهم‌ترین نظام‌های فرهنگی- اجتماعی هستند که رشد، توسعه و کیفیت سایر نظام‌های اجتماعی به رشد، توسعه و کیفیت آن‌ها وابسته است. با توجه به نقش حیاتی و کلیدی دانشگاه‌ها و حساسیت مردم نسبت به عملکرد این نهادها، بایستی در ابعاد کمی و کیفی به صورت متعادل رشد نمایند (Thomas²:2003, 17).

فرش دست‌باف در دهه‌های گذشته تغییرات متعددی را از نظر سبک تولید، تجارت و صادرات داشته است. سبک تولید روستایی و عشایری محدودتر شده و سبک شهری رشد و توسعه یافته است (ژوله، ۱۳۹۰: ۱۵۸). در چنددهه‌ی اخیر تغییرات متعدد فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و ... منجر به تغییراتی در تولید و عرضه‌ی فرش دست‌باف شده است. این تغییرات بر نگرش فرهنگی و هنری فرش نیز مؤثر بوده و موجب شده فرش کمتر به‌عنوان یک هنر اصیل و در عین حال کاربردی، معرفی و مصرف شود. به دیگر سخن جنبه‌های تزئینی فرش نسبت به ابعاد کاربری و مصرفی بودن آن پررنگ‌تر شده است.

در چنین شرایطی بیش از دو دهه است که آموزش دانشگاهی فرش آغاز شده و در مقطع کارشناسی تلاش داشته تا نیروی انسانی متخصص و ماهر برای بازار کار فراهم کند. اکنون پس از دو دهه فعالیت، نیاز است تا این آموزش‌ها نیز بازنگری شوند و به پیروی از تغییرات جامعه‌ی تولید فرش، نیازهای علمی و آموزشی فرش نیز متفاوت شوند زیرا عرصه‌ی هنر و صنعت فرش نیز نیازهای تازه‌ای یافته است. توسعه‌ی رشته‌ی فرش در سطح تحصیلات تکمیلی می‌تواند و باید به این نیازهای جدید و تغییر یافته پاسخگو باشد؛ البته در سطح خودش و تحقق اهداف تعریف شده. پاسخ به این نیازها مستلزم ارزشیابی و بازنگری مستمر ابعاد

مختلف برنامه‌ی درسی است. یکی از حساس‌ترین ابعاد برنامه‌ی درسی درون‌دادهای آموزشی است.

نیاز جامعه‌ی فرش در بعد علمی و آموزشی از نیاز به نیروی انسانی ماهر و متخصص فراتر رفته و با توجه به تغییر نسل در بدنه‌ی بازار تولید و عرضه، نیازمند عواملی است که علاوه بر تخصص و مهارت، ویژگی هدایت، رهبری و بهره‌برداری از مهارت‌ها و تخصص‌های کسب شده را در قالب کارآفرین، کارگردان هنری و تولیدی، متخصص و پژوهشگر مبانی علمی و نظری فرش داشته باشند. تأمین این نیازها مستلزم ورودی یا درون‌دادهای مطلوبی است که در این تحقیق به ویژگی‌های هر یک از درون‌دادهای کارشناسی‌ارشد فرش پرداخته شده است.

■ سوالات تحقیق

هدف اصلی این تحقیق ارزشیابی درون‌دادهای^۳ برنامه‌ی درسی کارشناسی‌ارشد فرش است که با پاسخ به چهار سؤال زیر می‌توان به هدف اصلی تحقیق دست یافت.

- دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد فرش از چه کیفیتی برخوردار هستند و کیفیت^۴ مطلوب آن چیست؟
- اساتید و اعضای هیئت علمی کارشناسی‌ارشد فرش از چه کیفیتی برخوردار هستند و کیفیت مطلوب آن چیست؟
- امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی (منابع) کارشناسی‌ارشد فرش چه کیفیتی دارند و کیفیت مطلوب آن چیست؟
- برنامه‌ی درسی کارشناسی‌ارشد فرش تا چه اندازه پاسخ‌گوی اهداف دوره است و وضعیت مطلوب آن چیست؟

۳- حاصل ارزشیابی درون‌داد به منظور ایجاد مبنایی برای قضاوت درباره مطلوبیت اجرای فعالیت‌های آموزشی به کار می‌رود

۴- در این پژوهش منظور از کیفیت کارایی متغیرهای تحقیق در محیط آموزش عالی فرش است.

■ تاریخچه و پیشینه‌ی موضوع تحقیق

مقطع کارشناسی ارشد فرش پس از گذشت ۱۵ سال از تصویب مقطع کارشناسی فرش در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۴ با سرفصل پیشنهادی دانشگاه کاشان در مقطع کارشناسی ارشد و در سه گرایش طراحی، رنگرزی و مواد اولیه و مدیریت فرش رسماً شروع شد. در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۷ دانشگاه هنر تهران سرفصل جدیدی را بدون گرایش به تصویب وزارت علوم رساند. در تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۶ سرفصل دیگری که شامل دو سرفصل قبلی بود با چهار گرایش به نام‌های طراحی، تولید، مواد اولیه و رنگرزی، پژوهش در فرش مصوب شد. تا کنون^۵ نیز ۷ دوره کنکور کارشناسی ارشد فرش برگزار شده است. در این ۷ دوره ۵ دانشگاه هنر تهران، هنر اصفهان، هنر اسلامی تبریز، کاشان و علم و هنر یزد (اردکان) مجری این مقطع تحصیلی بودند.

در اوایل دهه‌ی هفتاد پس از ارائه‌ی طرح توجیهی مقطع کارشناسی موافقت اصولی راه‌اندازی مقطع کارشناسی ارشد فرش هم صادر شد.^۱ این نکته نشان می‌دهد ایجاد تحصیلات تکمیلی در رشته‌ی فرش از همان نخست یکی از اهداف دانشگاهی شدن رشته‌ی فرش نیز بوده است.

ژوله (۱۳۹۱) در مقدمه‌ی چاپ دوم کتاب «پژوهشی در فرش ایران» که همزمان با اولین دوره پذیرش دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد فرش است اشاره می‌کند که در این مقطع باید بر شناخت بیشتر فرش تأکید شود.^۲ بصام (۱۳۹۱) نیز روایت متفاوتی از طرح و تصویب مقطع کارشناسی ارشد فرش ارائه می‌کند و در گزارشی بر فرآیند تصویب برنامه‌ی درسی کارشناسی ارشد فرش اشاره می‌کند.^۳

از ابتدای دانشگاهی شدن رشته فرش، موافقان و مخالفان تأسیس و توسعه این رشته روی کمیت و کیفیت درون‌داده‌های رشته فرش همواره اختلاف نظر داشتند.

سعیدی (۱۳۸۲: ۲۲۴) که از موافقین اولیه راه‌اندازی این دوره‌ها بوده ولی به دلیل درست عمل نکردن دانشگاه‌ها از نظر اجرایی مخالف توسعه آن بود. اله‌داد (۱۳۸۲: ۲۳۱) مشکل را در کمبود منابع درسی می‌دانست و اعتقادی به کمبود استاد مسلط بر منابع درسی نداشت. بصام (۱۳۸۲: ۲۵۲) با راه‌اندازی و استمرار این دوره‌ها موافق بود ولی نیاز به برطرف کردن سه دسته مشکل شامل استاد، منابع درسی و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی را مطرح می‌کند.

صوراسرافیل که ابتدا از موافقان دانشگاهی شدن فرش بود،^۴ پس از ۱۳ سال و شروع به کار مقطع کارشناسی ارشد فرش ضمن تأکید بر درون‌داده‌های آموزش دانشگاهی فرش معتقد است وجود برخی کمبودها و مشکلات عمیق و ساختاری، هدف وجودی این دانشکده‌ها را خدشه‌دار کرده است (صوراسرافیل، ۱۳۹۵: ۱۱۳).

میرزاامینی (۱۳۹۲: ۱۵۱) در مقاله‌ی «آموزش دانشگاهی فرش در ایران (بررسی ضرورت‌ها و کاستی‌ها)» به بیان مشکلات برنامه‌ی درسی کارشناسی فرش و تشدید این مشکلات در برنامه‌ی تازه تأسیس شده‌ی مقطع کارشناسی ارشد فرش می‌پردازد و اشاره می‌کند مشکلات عمده، در شکل پذیرش دانشجویان، بی‌انگیزگی و عدم علاقه دانشجویان، رکود بازار فرش، به‌روز نشدن منابع و عدم بهره‌مندی از روش تدریس متناسب با محتوای دروس است. شاهپوری (۱۳۹۴: ۷۷) در مقاله‌ی «ابهام در گرایش رنگرزی و مواد اولیه‌ی کارشناسی ارشد رشته فرش دست‌باف»، به مشکلات ساختاری و محتوایی گرایش مواد اولیه و رنگرزی مقطع کارشناسی ارشد فرش می‌پردازد و مشکلات این گرایش را کمبود منابع علمی به زبان فارسی، نداشتن خط‌مشی روشن در برخی دروس اختصاصی، پایان‌نامه‌های غیرمرتبط با موضوع فرش، وجود دروس تکراری، حضور دانشجویان بی‌علاقه یا بدون شناخت از رنگرزی معرفی می‌کند.

محمودی، خادمی کلهو (۱۳۵۹) در مقاله‌ی «آسیب‌شناسی فرایند تأسیس رشته‌های جدید دانشگاهی در ایران (مورد علوم انسانی)» اشاره می‌کند از جهات مختلف ساختاری فرآیندی، اداری، آموزشی و پژوهشی، فنی و تخصصی، چالش‌های متعددی در مسیر راه اصلاح و توسعه‌ی علوم انسانی در دانشگاه‌ها و دیگر مراکز آموزش عالی در کشور وجود دارد. لذا تحول در ساختار و فرایند تأسیس رشته‌های جدید دانشگاهی در کنار سایر فرآیندهای مدیریتی امری ضروری است، چرا که تأسیس و توسعه رشته‌های دانشگاهی بدون توجه به عناصری که می‌بایست در فرایند تأسیس مورد توجه قرار بگیرد، هزینه‌های مادی و معنوی زیادی را به جامعه تحمیل خواهد کرد.

مطهری‌نژاد (۱۳۸۲: ۲۹) اشاره می‌کند ارزشیابی درون‌داد به عوامل درونی از جمله محتوای برنامه‌ی درسی، امکانات، بودجه و نیروهای متخصص وابسته است. روش اجرای این ارزشیابی شامل بررسی برنامه‌های مشابه، اجرای طرح‌های آزمایشی، تحلیل منابع انسانی و کالبدی مورد نیاز تحقق هدف‌ها، تحلیل میزان تناسب و اقتصادی بودن استراتژی‌ها و طرح‌های مورد نظر است. از آنجا که ارزشیابی درون‌داد با بررسی میزان مطلوبیت ورودی‌های نظام آموزشی زمینه‌ای برای قضاوت درباره‌ی طرح‌های آموزشی و روش‌های اجرایی فراهم می‌آورد، می‌توان به وسیله‌ی این نوع ارزشیابی، عملیات اجرایی برنامه‌ها را کنترل کرد و تصمیم‌گیری در مراحل بعدی اجرای برنامه را هدایت نمود.

Jariya⁶ et al, 2009 درون‌دادهای برنامه‌ی درسی را شامل اهداف برنامه، برنامه‌ی درسی، اساتید و دانشجویان می‌دانند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد شفاف و کاربردی بودن اهداف و متناسب با نیازهای اجتماعی بودن اهداف برنامه‌ی درسی، طراحی مطلوب ساختار برنامه درسی، مطابقت فعالیت‌های آموزشی و ارزشیابی با برنامه‌ی درسی، انتخاب دانشجویان با استفاده از معیار

مناسب برای کیفیت دوره آموزشی ضروری است. یارمحمدیان و سلمانی‌زاده (۱۳۸۵: ۸۵) در ارزیابی برنامه‌های تحصیلات تکمیلی، به اندازه‌گیری پیشرفت یادگیری دانشجویان از طریق ارزیابی منابع برنامه پرداخته و ارزیابی خود را از طریق شناسایی کیفیت برنامه و ایجاد انعکاس نظام‌مند با هدف بهبود مستمر برنامه با استفاده از اطلاعات به‌دست‌آمده، انجام داده‌اند و از نتایج ارزیابی خود برای مقایسه بین آنچه دانشجویان می‌توانند انجام دهند (وضع مطلوب) و آنچه با توجه به نتایج ارزیابی انجام داده‌اند (وضع موجود) استفاده نموده‌اند.

عبداللهی، عینی، سعیدی (۱۳۹۶: ۱۲۵) در تحقیقی عوامل مؤثر در ارزشیابی درون‌دادها را مدیر گروه آموزشی، اعضای هیئت علمی، امکانات و تجهیزات، اهداف و سیاست‌ها، برنامه‌درس و دانشجویان طبقه‌بندی می‌کند. در ایران ارزشیابی دانشجویان ورودی (درون‌دادها) مقطع کارشناسی‌ارشد فرش منحصر به رتبه‌بندی از طریق آزمون ورودی (کنکور تخصصی کارشناسی‌ارشد فرش با کد ۱۳۶۳) بوده است.

■ روش تحقیق

این تحقیق با هدف ارزشیابی و بهبود درون‌دادهای مقطع کارشناسی‌ارشد فرش دست‌باف انجام و از نظر هدف کاربردی - توسعه‌ای است. همچنین از نظر روش در گروه تحقیقات ترکیبی به معنای ترکیب دو روش کمی و کیفی است. در روش کمی از سطح توصیف و در روش کیفی از سطح تحلیلی و اکتشافی استفاده می‌شود. به عبارتی این تحقیق ماهیتی توصیفی-تحلیلی دارد.

● چهارچوب نظری تحقیق

این تحقیق در بعد تخصصی از چهارچوب نظری شاخص و شناخته شده‌ی ارزشیابی آموزشی سیپ^۷ برای طرح

و سامان‌بندی مراحل و روش کار پیروی می‌کند. در این تحقیق صرفاً به ارزشیابی بعد درون‌داد از ابعاد چهارگانه‌ی الگوی سیپ پرداخته می‌شود. الگوی سیپ از جمله الگوهای مبتنی بر مدیریت و به منظور تسهیل در تصمیم‌گیری مدیران ارایه و تدوین شده است و الگویی است کل‌نگر و جامع که می‌تواند یک برنامه را به‌صورت سیستماتیک و همه‌جانبه بررسی کند. الگوی سیپ از چهار نوع ارزشیابی (زمینه- درون‌داد- فرایند و برون‌داد) دو نقش (تصمیم‌گیری و پاسخگویی) و سه مرحله (تعیین کردن- به‌دست آوردن و فراهم ساختن) تشکیل شده است. این مدل از دو معیار اساسی (ارزش و مطلوبیت) استفاده می‌کند. از چهار نوع ارزشیابی‌های (زمینه- درون‌داد- فرایند و برون‌داد) می‌توان برای تصمیم‌گیری- پاسخگویی و یا تصمیم‌گیری و پاسخگویی استفاده کرد (فتوحی، صادقی، نجفی، ۱۳۹۵: ۱۴۴). در این تحقیق متغیرهای برنامه‌ی درسی، اساتید، دانشجویان، فضا و تجهیزات به‌عنوان چهار متغیر اصلی درون‌داد رشته فرش در مقطع کارشناسی‌ارشد مطالعه می‌شوند.

● روش جمع‌آوری یافته‌ها

برای جمع‌آوری یافته‌ها در این تحقیق از دو روش اسنادی (کتابخانه‌ای) و میدانی استفاده شده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در روش اسنادی این تحقیق، فیش برای ثبت مطالعات، جدول و فرم برای استخراج داده‌های آماری و اطلاعات کمی، پرسشنامه‌ی استخراج اطلاعات برای مطالعه سرفصل دروس است. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در روش میدانی پرسشنامه محقق ساخته با طیف پنج گزینه‌ای لیکرت، مصاحبه نیمه‌ساختار یافته است.

در طراحی پرسشنامه ضمن مطالعه‌ی پیشینه‌ی تحقیق و نمونه‌ی پرسشنامه‌های استاندارد طراحی شده مطابق الگوی سیپ (عبدی‌شهشهانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۹۱) متغیرهای اصلی تحقیق بر اساس

یافته‌های تحقیق در بخش کیفی طراحی و تدوین شد. بر همین اساس بخش اصلی پرسشنامه- به جز بخش مردم‌شناسی- با ۴ متغیر و ۲۳ گویه تعریف شد. برای طراحی و اجرای بهتر پرسشنامه نیز از دو روش پرسشنامه‌های آنلاین و پرسشنامه‌های کاغذی استفاده شد. پرسشنامه‌ها از طریق صفحه‌های اینترنتی، توزیع حضوری، ارسال با پست و ایمیل، توزیع و تکمیل شدند. از میان روش‌های متعددی که برای تعیین اعتبار اندازه‌گیری وجود دارد، روایی صوری و عاملی برای این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است. برای تأیید روایی و پایایی پرسشنامه در این تحقیق از نظرات ۱۵ نفر از خبرگان مرتبط با موضوع تحقیق و مطالعه‌ی مقاله‌ها، کتب و مجله‌های علمی که از الگوی ارزشیابی سیپ استفاده کردند، استفاده شد. برای تعیین پایایی پرسشنامه‌ی مورد استفاده در این پژوهش از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار آلفای کرونباخ کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۰۴ است که نشان می‌دهد پرسشنامه از پایایی بالایی برخوردار است.

در روش کیفی، داده‌ها از طریق مصاحبه جمع‌آوری شد. در انجام مصاحبه‌ها از راهنمای مصاحبه مطابق با چارچوب نظری تحقیق (الگوی سیپ) استفاده شد. برای تأییدپذیری داده‌های ابزار مصاحبه از روش مثلث‌سازی برای تأیید پذیری داده‌های نهایی استفاده شد. مثلث‌سازی به نوعی بر انطباق یا سازگاری یافته‌های پژوهش از طریق منابع گوناگون دلالت دارد (میرزایی، ۱۳۹۵: ۵۷۶).

● روش تجزیه و تحلیل یافته‌ها

برای تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها از تحلیل مضمونی و نرم‌افزار مکس کیودا^{۱۱} استفاده شد. آزمون‌های آماری نیز با نرم‌افزار اسپ‌اس‌اس^{۱۲} ۲۴ صورت پذیرفته است.

● جامعه و نمونه‌ی آماری تحقیق

در این تحقیق جامعه‌ی آماری در بخش کیفی و کمی متفاوت است. در بخش کیفی جامعه‌ی آماری تحقیق شامل ۵ گروه از خبرگان دانشگاه و بازار فرش است. خبرگان بازار فرش، مدیران دولتی فرش، اساتید و اعضای هیئت علمی خبره گروه‌های فرش، دانش‌آموختگان فرش شاغل در بازار کار، متخصصان برنامه‌ریزی درسی.

جامعه‌ی آماری بخش کمی تحقیق عبارت است از دانشجویان و دانش‌آموختگان و استادان مقطع کارشناسی‌ارشد فرش در تمام دانشگاه‌های ارائه‌دهنده‌ی این مقطع در کشور. دانشگاه‌های ارائه‌دهنده‌ی رشته‌ی فرش در مقطع کارشناسی‌ارشد شامل دانشگاه‌های هنر اصفهان، هنر تهران، هنر اسلامی تبریز، کاشان و علم و هنر یزد (اردکان). جامعه تحقیق از بعد زمان بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ است.

در بخش کیفی تحقیق نمونه‌گیری به روش لوله‌برفی با افزایشی انجام شد و اندازه‌ی حجم نمونه بر اساس اشباع نظری، ۴۶ نفر انتخاب شد. در بخش کمی تحقیق از روش نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی‌شده

استفاده شد. در تعیین حجم نمونه نیز از فرمول کوکران استفاده شد و ۲۶۴ نمونه انتخاب شد.

● یافته‌های کیفی

در تحلیل داده‌ها ابتدا تمامی مصاحبه‌ها به‌صورت متنی پیاده‌سازی و با مطالعه داده‌ها آشنایی اولیه با داده‌ها انجام و نکته‌های کلیدی مشخص شد. پس از انجام دقیق کدگذاری، جست‌وجو برای یافتن مضمون‌ها مطابق با هدف تحقیق آغاز شد. در این مرحله از طریق تنظیم و مرتب‌سازی داده‌های کدگذاری شده به مضمون‌های اصلی و زیر مضمون‌ها دست پیدا شد. برای این منظور کدها و داده‌های تطبیقی بررسی شدند تا الگوهای معنایی یا مضمونی به‌دست آید. در پایان این مرحله مجموعه‌ای از مضمون‌های اصلی و خرده مضمون‌ها استخراج شد. در این مراحل از نرم‌افزار MAXQDA11 کمک گرفته شد. یافته‌های تحقیق در بخش کیفی (تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها) ارزشیابی درون‌داده‌های کارشناسی‌ارشد فرش در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱- نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه به روش تحلیل مضمونی

مضمون	زیر مضمون‌ها	فراوانی	درصد
برنامه‌ی درسی	برنامه‌ی درسی مقطع کارشناسی‌ارشد فرش محتوای کافی و لازم را پوشش می‌دهد و جامعیت لازم را دارد.	۳	۶.۵٪
	سرفصل دروس به نحوی تدوین شده است که اهداف دوره را تأمین می‌کند.	۹	۱۹.۵٪
	سرفصل دروس به نحوی تدوین شده است که دانشجو را در مقابل نیازهای جامعه فرش از بعد آموزشی توانمند می‌کند.	۹	۱۹.۵٪
استاد	تخصص و تحصیلات مدرسان مقطع کارشناسی‌ارشد فرش مرتبط با موضوع تدریس و مرتبط با رشته فرش است.	۱۴	۳۰.۵٪
	اساتید به نسبت محتوای درس و شرایط کلاس از روش تدریس مناسب و ابزارآرامد و متناسب با آن استفاده می‌کنند.	۵	۱۱٪

ادامه‌ی جدول ۱- نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه به روش تحلیل مضمونی

مضمون	زیر مضمون‌ها	فراوانی	درصد
	مدرسان دروس کارشناسی‌ارشد رشته فرش از منابع علمی، آموزشی و پژوهشی روز و تغییرات روز بازار فرش مطلع هستند.	۳	۶.۵٪
دانشجو	دانشجویان ورودی به این رشته از علاقه و انگیزه کافی نسبت به رشته و گرایش خود برخوردارند.	۲۳	۵۰٪
	سوابق تحصیلی و پژوهشی دانشجویان کارشناسی‌ارشد فرش مرتبط و همسو با فرش و گرایش انتخابی آن‌هاست.	۳۴	۷۴٪
	شرایط ورود به دانشگاه دانشجویان در مقطع کارشناسی‌ارشد متناسب با اهداف و نیازهای این رشته تدوین و برنامه‌ریزی شده است.	۹	۱۹.۵٪
امکانات	کلاس‌ها، کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها و کتابخانه و سایت‌های اطلاع رسانی کافی برای دانشجویان این دوره در دانشگاه‌های مجری فراهم است.	۶	۱۳٪
	متناسب با برنامه‌درسیمقطع کارشناسی‌ارشد فرش منابع معتبر، جدید و در دسترس فراهم است.	۱۰	۲۲٪
	تسهیلات و امکانات لازم برای انجام پژوهش‌ها در اختیار اساتید و دانشجویان قرار دارد.	۳	۶.۵٪
	تناسب اساتید با دانشجویان برای انجام تحقیقات و دسترسی به اساتید برای راهنمایی.	۱	۲٪

(یافته‌های پژوهش)

مقطع کارشناسی‌ارشد تشخیص دادند. اما تنها ۱۹.۵٪ از مصاحبه‌شوندگان شرایط ورود به دانشگاه و حجم ورودی دانشجویان و نوع آرایش گرایشی را مناسب تشخیص دادند.

در مضمون امکانات شرایط مناسب مقطع کارشناسی‌ارشد، عمدتاً دسترسی به منابع علمی و پژوهشی معتبر است که کمتر از ۲۲٪ کیفیت این نوع امکانات را تأیید کردند. در مضمون امکانات در مجموع بین زیرمضمون‌های درون‌دادها، شرایط نامناسب‌تر بود. به شکلی که ۱۳٪ فضای آموزشی را کافی و مناسب دیدند. ۲۲٪ منابع را کافی تشخیص دادند و تنها ۶.۵٪ دسترسی به منابع را مطلوب دانستند.

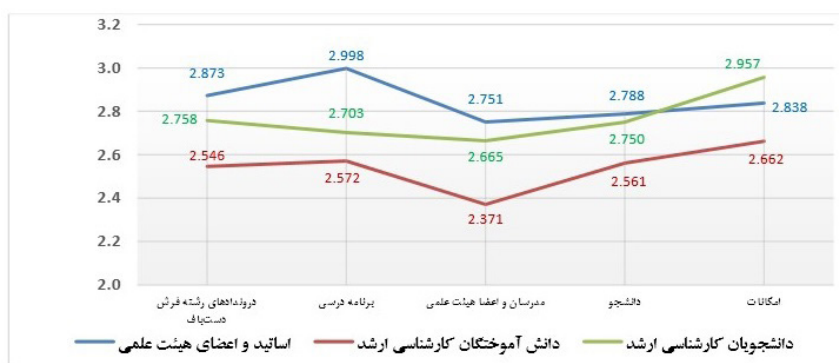
● یافته‌های کمی

آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی تحقیق
در این پژوهش ۲۶۴ نفر به‌عنوان حجم نمونه شرکت کردند که از میان پاسخگویان ۳۶.۴ درصد معادل ۹۶

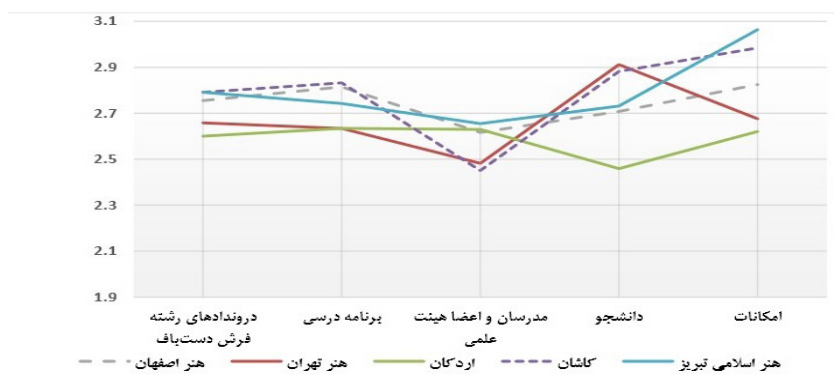
نتایج تحلیل مضمونی در جدول فوق نشان می‌دهد در مضمون برنامه‌ی درسی، ضروری است بازنگری جدی انجام شود. تنها ۱۹.۵٪ اعتقاد داشتند که برنامه‌ی درسی کارشناسی‌ارشد فرش می‌تواند پاسخگوی اهداف و نیازهای جامعه هدف فرش باشد. و ۶.۵٪ درصد معتقد بودند این برنامه‌ی درسی جامعیت کافی برای تأمین محتوای دوره را دارد. در مضمون استاد، ۶.۵٪ درصد از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد داشتند اساتید با دانش و تغییرات روز بازار همراه و همسو هستند. ۱۱٪ اساتید را مسلط به روش‌های تدریس متناسب با محتوا درس در اجرا و کاربرد دانستند. در این مضمون ۳۰٪ از پاسخ‌دهندگان تخصص و تحصیلات مدرسان را مرتبط با فرش و محتوای تدریس آن‌ها دانستند.

در مضمون دانشجو، نیمی از مصاحبه‌شوندگان دانشجویان را دارای علاقه و انگیزه کافی برای تحصیل در این رشته دانستند. ۷۴٪ سوابق تحصیلی و پژوهشی دانشجویان را متناسب با فرش و گرایش انتخابی در

نفر) مرد و ۶۳,۶ درصد معادل (۱۶۸ نفر) زن بوده‌اند. ۴۵,۸ درصد معادل (۱۲۱ نفر) دانشجوی کارشناسی ارشد، ۳۴,۱ درصد معادل (۹۰ نفر) دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد و ۲۰,۱ درصد معادل (۵۳ نفر) اساتید و اعضای هیئت علمی دانشگاه بوده‌اند. از میان پاسخگویان ۲۶,۱ درصد معادل (۶۹ نفر) در دانشگاه هنر اسلامی تبریز، ۱۹,۳ درصد معادل (۵۱ نفر) در دانشگاه کاشان، ۳۲,۶ درصد

نمودار ۱- مقایسه‌ی میانگین متغیرهای پژوهشی در ابعاد درون‌داد در سه گروه (یافته‌های پژوهش)

نمودار ۲- مقایسه میانگین متغیرهای تحقیق در ابعاد درون‌داد در پنج دانشگاه (یافته‌های پژوهش)

● آمار استنباطی متغیرهای اصلی تحقیق

به منظور بررسی میزان کیفیت درون‌دادها از آزمون ناپارامتریک ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای استفاده شد. فرض‌های آماری به‌صورت زیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار می‌گیرد:

فرض صفر (H_0): میزان مطابقت درون‌دادها با اهداف تعریف‌شده در حد متوسط (۳) است.

فرض مقابل (H_1): میزان مطابقت درون‌دادها با اهداف تعریف‌شده در حد متوسط (۳) نیست.

جدول ۲- نتایج آزمون ویلکاکسون یک نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات کل پاسخگویان)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۷	-۷.۶۹	۰/۰۰۱	تطابق درون‌دادها با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۷۸	-۶.۸۸	۰/۰۰۱	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۶	-۷.۸۵	۰/۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۲.۷۵	-۶.۵۷	۰/۰۰۱	تطابق دانشجو با اهداف کمتر از حد متوسط است.
امکانات	۲.۸	-۳.۶۱	۰/۰۰۱	تطابق امکانات با اهداف کمتر از حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد به‌صورت کلی در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «برنامه‌ی درسی، مدرسان و اعضای هیئت علمی، دانشجو و امکانات» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است.

جدول ۳- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات دانشجویان کارشناسی ارشد)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۱.۸۳	-۴.۳۴	۰/۰۰۱	تطابق درون‌دادها با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۷۸	-۵.۱۴	۰/۰۰۱	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۶	-۴.۵۵	۰/۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۳	-۳.۵۱	۰/۰۰۱	تطابق دانشجو با اهداف کمتر از حد متوسط است.
امکانات	۳	-۰.۵۴۰	۰/۵۸۹	تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات دانشجویان کارشناسی‌ارشد در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «برنامه‌درسی، مدرسان و اعضای هیئت علمی، دانشجو» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است. فقط از نظر دانشجویان کارشناسی‌ارشد تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

جدول ۴- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات دانش‌آموختگان کارشناسی‌ارشد)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۵۴	-۶.۴۳	۰/۰۰۱	تطابق درون‌دادها با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۵۶	-۵.۳۵	۰/۰۰۱	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۴	-۶.۱۴	۰/۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۲.۵	-۵.۰۴	۰/۰۰۱	تطابق دانشجو با اهداف کمتر از حد متوسط است.
امکانات	۲.۸	-۴.۱۷	۰/۰۰۱	تطابق امکانات با اهداف کمتر از حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات دانش‌آموختگان در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «برنامه‌ی درسی، مدرسان و اعضای هیئت علمی، دانشجو و امکانات» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است.

جدول ۵- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات اساتید و اعضای هیئت علمی)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۸۷	-۱.۹۹	۰/۰۴۶	تطابق درون‌دادها با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۸۹	-۰.۴۷۱	۰/۶۳۸	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف در حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۶	-۲.۳	۰/۰۲۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۳	-۲.۵۳	۰/۰۱۱	تطابق دانشجو با اهداف کمتر از حد متوسط است.
امکانات	۲.۶	-۱.۴۵	۰/۱۴۶	تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات اساتید و اعضای هیئت علمی در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «مدرسان و اعضای هیئت علمی و دانشجو» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است. فقط از نظر اساتید و اعضای هیئت علمی تطابق امکانات و برنامه‌ی درسی با اهداف در حد متوسط است.

جدول ۶- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات در دانشگاه هنر اسلامی تبریز)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۸۷	-۲.۷۴	۰.۰۶	تطابق درون‌دادها با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۸۸	-۲.۷۹	۰/۰۰۵	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۶	-۳.۴۵	۰/۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۲.۷۵	-۲.۷۲	۰/۰۰۷	تطابق دانشجو با اهداف کمتر از حد متوسط است.
امکانات	۳	۰.۶۴۹	۰/۵۱۶	تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش) یافته‌ها

در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات در دانشگاه هنر اسلامی تبریز در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «برنامه‌ی درسی، مدرسان و اعضای هیئت علمی، دانشجو» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است. فقط از نظر پاسخگویان در دانشگاه هنر اسلامی تبریز تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

جدول ۷- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات در دانشگاه کاشان)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۸۷	-۲.۴۱	۰.۰۱۶	تطابق درون‌دادها با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۷۷	-۱.۸۳	۰.۶۷	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف در حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۲	-۳.۹۶	۰.۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۳	-۰.۹۲۳	۰.۳۵۶	تطابق دانشجو با اهداف در حد متوسط است.
امکانات	۳	-۰.۴۱۴	۰.۶۷۹	تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات در دانشگاه کاشان در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیر «مدرسان و اعضای هیئت علمی» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است. از نظر پاسخگویان در دانشگاه کاشان تطابق امکانات، برنامه‌ی درسی و دانشجو با اهداف در حد متوسط است.

جدول ۸- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات در دانشگاه اردکان)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۵۲	-۵.۳۵۹	۰/۰۰۱	تطابق درون‌دادهای با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۷۷	-۵.۲۹	۰/۰۰۱	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۶	-۴.۱۴	۰/۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۲.۵	-۶.۳۷	۰/۰۰۱	تطابق دانشجو با اهداف کمتر از حد متوسط است.
امکانات	۲.۶	-۴.۲۶	۰/۰۰۱	تطابق امکانات با اهداف کمتر از حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات در دانشگاه اردکان در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «برنامه‌ی درسی، مدرسان و اعضای هیئت علمی، دانشجو و امکانات» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است.

جدول ۹- نتایج آزمون ویلکاکسون یک نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات در دانشگاه هنر تهران)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۶۰	-۳.۵۸	۰/۰۰۱	تطابق درون‌دادهای با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۷۷	-۳.۰۱	۰/۰۰۳	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
مدرسان و اعضا	۲.۵	-۳.۷	۰/۰۰۱	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۳	-۱.۱۶۳	۰/۲۴۵	تطابق دانشجو با اهداف در حد متوسط است.
امکانات	۲.۸	-۲.۴۲	۰/۰۱۵	تطابق امکانات با اهداف کمتر از حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات در دانشگاه هنر تهران در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیرهای آن «برنامه‌ی درسی، مدرسان و اعضای هیئت

جدول ۱۰- نتایج آزمون ویلکاکسون یک‌نمونه‌ای (نتیجه بر اساس نظرات در دانشگاه هنر اصفهان)

متغیرهای پژوهش	میان	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری	نتیجه
درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف	۲.۵۳	-۱.۹۹	۰/۴۶۰	تطابق درون‌دادهای با اهداف کمتر از حد متوسط است.
برنامه‌ی درسی	۲.۷۷	-۱.۵۹	۰/۱۱۱	تطابق برنامه‌ی درسی با اهداف در حد متوسط است.
مدرسان و اعضای هیئت علمی	۲.۶	-۲.۱۶	۰/۰۳	تطابق مدرسان و اعضای هیئت علمی با اهداف کمتر از حد متوسط است.
دانشجو	۲.۵	-۱.۶۸	۰/۰۹۳	تطابق دانشجو با اهداف در حد متوسط است.
امکانات	۲.۶	-۱.۲۸	۰/۱۹۸	تطابق امکانات با اهداف در حد متوسط است.

(یافته‌های پژوهش)

یافته‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد بر اساس نظرات در دانشگاه هنر اصفهان در سطح اطمینان ۹۵ درصد میزان تطابق درون‌دادهای رشته‌ی فرش دست‌باف و متغیر «مدرسان و اعضای هیئت علمی» با اهداف تعریف‌شده کمتر از حد متوسط است. از

جدول ۱۱- رتبه‌بندی متغیرها و گویه‌های تحقیق به وسیله آزمون فریدمن

رتبه	رتبه	گویه‌ها	رتبه‌بندی	آمار ویلکاکسون	سطح معناداری
۱	۵.۱۹	برنامه‌ی درسی کارشناسی‌ارشد فرش اهداف این دوره را تأمین می‌کند.	۳	۱۵۴	۰.۰۰۱
۲	۴.۷۱	اهداف برنامه‌ی درسی واضح و روشن بیان شده است.	۷		
۳	۶.۰۶	عنوان دروس سرفصل ارائه شده در دانشگاه با عنوان دروس مصوب وزارت علوم متناسب است.	۱		
۴	۵.۷۶	دروس ارائه شده‌ی دوره با واحد تعیین شده‌ی آن هماهنگ و متناسب است.	۲		

ادامه‌ی جدول ۱۱- رتبه‌بندی متغیرها و گویه‌های تحقیق به وسیله آزمون فریدمن

ردیف	متغیر	گویه‌ها	رتبه	رتبه‌بندی	آماره خی دو	مقدار سطح
۵		دروس ارائه شده‌ی این دوره با پیش‌نیازها و آگاهی‌های قبلی دانشجویان هماهنگ است.	۴۸۹	۶		
۶		دروس ارائه شده‌ی این دوره پاسخگوی انتظارات و نیازهای آموزشی دانشجویان است.	۴۰۰	۹		
۷		دروس ارائه شده‌ی این دوره تأکید روشنی بر حوزه‌ی پژوهش و دانش فرش دارد.	۵۰۳	۴		
۸		توالی و ارتباط منطقی بین موضوعات دروس این دوره وجود دارد.	۴۸۹	۵		
۹		منابع دروس مناسب است و به اندازه‌ی کافی وجود دارند و در دسترس دانشجویان است.	۴۴۷	۸		
۱۰	دانشجو	رشته‌ی تحصیلی اساتید و مدرسان با موضوعات تدریس در دوره متناسب است.	۳۳۴	۲	۲۱۲	۰.۰۰۱
۱۱		استادان با اهداف و محتوای دروس رشته‌ای که تدریس می‌کنند آشنائی لازم و کافی دارند.	۳۶۹	۱		
۱۲		روش‌های تدریس مورد استفاده مناسب رشته‌ی فرش است	۲۸۳	۴		
۱۳		تخصص اساتید راهنما و داوران پایان‌نامه‌های دانشجویان این دوره با رشته‌ی فرش دست‌باف متناسب است.	۳۰۳	۳		
۱۴		کارگاه‌های توانمندسازی استادان در حد نیاز برگزار می‌شود	۲۱۱	۵		
۱۵	دانشجو	دانشجویان با علاقه و انگیزه‌های علمی لازم به این رشته وارد می‌شوند	۲۵۴	۳	۵۱	۰.۰۰۱
۱۶		شرایط پذیرش و کمیت (تعداد دانشجویان در کلاس) دوره‌ی کارشناسی ارشد مناسب است.	۲۶۴	۲		
۱۷		دانشجویان در این رشته مصمم هستند و به فعالیت بعد از دانش‌آموختگی در آن امیدوارند	۲۰۹	۴		
۱۸		دانشجویان واجد پیش‌نیازهای علمی و آموزشی رشته هستند	۲۷۳	۲.۷۳		
۱۹	امکانات	امکانات کتابخانه‌ای و پایگاه‌های اطلاعاتی با نیازهای آموزشی و پژوهشی اساتید و دانشجویان این دوره متناسب است.	۳۰۳	۳	۵۵	۰.۰۰۱
۲۰		کتاب و نشریات تخصصی موجود در کتابخانه با نیازها و تعداد اساتید و دانشجویان متناسب است.	۲۹۵	۴		
۲۱		منابع و مواد آموزشی و کمک آموزشی موجود در کتابخانه به روز می‌باشد.	۲۵۵	۵		
۲۲		امکانات و فضای آموزشی (کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها و کلاس‌های درس) با تعداد دانشجویان متناسب است.	۳۳۲	۱		
۲۳		امکانات و فضای لازم برای مطالعه، رفت و آمد و استراحت اساتید فراهم است	۳۱۵	۲		

(یافته‌های پژوهش)

گلچین

دوفصلنامه علمی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره ۳۵
بهار و تابستان ۱۳۹۸

۵۸

جدول ۱۲- رتبه‌بندی متغیرهای تحقیق به‌وسیله‌ی آزمون فریدمن

متغیرها	میانگین رتبه	رتبه‌بندی	آماره خی دو	سطح معناداری
درون‌داد- برنامه‌ی درسی	۶.۵۶	۲	۲۶۴	۰/۰۰۱
درون‌داد- مدرسان دوره	۵.۸	۴		
درون‌داد- دانشجو	۶.۰۱	۳		
درون‌داد- امکانات	۶.۷۸	۱		

(یافته‌های پژوهش)

■ بحث

در تجزیه و تحلیل کیفی داده‌های مصاحبه چهار متغیر اصلی بعد درون‌داد مقطع کارشناسی‌ارشد فرش: برنامه‌ی درسی، استاد، دانشجو و امکانات شناخته شد. هر یک از این متغیرها در بخش کمی با گویه‌های متناسب با خود نمایانگر وضع موجود درون‌دادهای مقطع کارشناسی‌ارشد فرش بودند. نتایج نشان می‌دهد درون‌دادهای مقطع کارشناسی‌ارشد فرش کمتر از حد متوسط هستند. در تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی این متغیرها سنجش و حالت مطلوب آن شناسایی شد. نتایج یافته‌های تحقیق در بعد درون‌داد به تفکیک سؤالات تحقیق به شرح زیر هستند.

● برنامه‌ی درسی کارشناسی‌ارشد فرش تا چه اندازه پاسخگوی اهداف دوره است و وضعیت مطلوب آن چیست؟

نتایج تحقیق نشان می‌دهد وضع موجود متغیر برنامه‌ی درسی به‌صورت کلی کمتر از حد متوسط است. البته پاسخ‌دهندگان در گروه اساتید، برنامه‌ی درسی موجود را در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند اما دو گروه دانشجویان و دانش‌آموختگان چنین اعتقادی نداشتند. این نکته نشان می‌دهد سطح انتظارات دو طیف اساتید و دانشجویان و دانش‌آموختگان از برنامه‌ی درسی و ویژگی‌های آن متفاوت است. لذا باید در متغیر برنامه‌ی درسی به انتظارات و نیازهای دانشجویان و دانش‌آموختگان توجه بیشتری شود.

برنامه‌ی درسی در حال اجرا- بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷- در بین ۵ دانشگاه مجری به دو حالت مختلف اجرا می‌شد. برنامه‌ی درسی تک گرایش و برنامه‌ی درسی با سه گرایش. دو دانشگاه هنر تهران و هنر اصفهان مجری برنامه‌ی درسی تک گرایش (مصوب ۱۳۹۲) و سه دانشگاه علم و هنر یزد، هنر اسلامی تبریز و کاشان مجری برنامه‌ی درسی ۳ گرایش (مصوب ۱۳۸۹) بودند. نتایج تفکیکی ارزیابی متغیر برنامه‌ی درسی در بعد درون‌داد بین این دو طیف دانشگاه نشان می‌دهد برنامه‌ی درسی تک گرایشی در حد متوسط ارزیابی شده و برنامه‌ی درسی سه گرایشی کمتر از حد متوسط. البته از مهر سال ۱۳۹۷ برنامه‌ی درسی جدید که ترکیب هر دو برنامه فوق است و در بهمن ۱۳۹۶ مصوب شد اجرا می‌شود.

از آن جایی که طول دوره کارشناسی‌ارشد کوتاه و جنبه‌های آموزشی آن همانند دوره‌های تحصیلات پایه مورد تأکید نیست برنامه‌ی درسی این مقطع باید به گونه‌ای طراحی شود تا بهترین بازده آموزشی را در این دوره کوتاه داشته باشد و بهره‌وری آن برای دانشجویان حداکثر باشد. نتایج تحقیقات کیفی نشان می‌دهد برنامه‌ی درسی موجود در پوشش محتوای اصلی و کاربردی برای دانشجویان نقص دارد و باید در دروس کمتر به مسائل تکراری و بیان‌شده در تحصیلات پایه اشاره شود. برنامه‌ی درسی فعلی دارای تعدد اهداف است که عملاً رابطه‌ای بین اهداف و نوع دروس جز ارتباط موضوعی با گرایش دیده نمی‌شود. به بیان دیگر دروس

این دوره اگر چنانچه به بهترین نحو ممکن هم ارائه و فراگرفته شوند منجر به تحقق اهداف نمی‌شوند.

نیازهای آموزشی که در درس‌ها به آن‌ها تأکید شده، در بازار کار (پژوهشی یا تولید) دانشجو را به شکل مطلوبی توانمند نمی‌کند. لذا تک تک دروس در این جدول برنامه باید به نحوی سلسله‌وار نقش مشخص، صریح و کاربردی در تأمین اهداف و نیازهای دانشجو داشته باشد و دانشجو در هر درس به صورت کاربردی بداند که توانایی در این درس چگونه می‌تواند به او برای ایفای نقش مؤثر در بازار کار و رسیدن به اهداف خود یاری رساند. در رتبه‌بندی گویه‌های متغیر برنامه‌ی درسی گویه‌های مطابقت عنوان دروس ارائه‌شده در دانشگاه مطابق سرفصل، مطابقت دروس با تعداد واحد تعیین‌شده، در رتبه‌های اول و گویه‌های دسترسی به منابع دروس و پاسخ‌گویی برنامه‌ی درسی به نیازهای دانشجویان در رتبه‌های آخر قرار دارند.

با توجه به یافته‌های این تحقیق در بخش کمی و تحقیقات مشابه در خصوص معماری برنامه‌ی درسی آموزش عالی، به نظر الگوی برنامه‌ی درسی وارونه یا معکوس می‌تواند چارچوب مفیدی در طراحی برنامه‌ی درسی مقطع کارشناسی ارشد فرش باشد.

الگوی برنامه‌ی درسی معکوس، یک رویکرد تازه در خصوص معماری برنامه‌های درسی در آموزش عالی یا در خصوص طراحی کلان برنامه‌های آموزشی رشته‌های معطوف به تربیت حرفه‌ای است که به گروه جامع الگوی مسئله‌محور در آموزش عالی متعلق است (Savin-Baden:2000,32¹⁰).

برنامه‌ی درسی وارونه نمی‌تواند کاملاً از پیش تعریف‌شده یا از پیش تعیین‌شده باشد. چنین برنامه‌ای باید امکان فراخی برای روئیدن و برآمدن داشته و بدین ترتیب به ورود علائق و تجربیات مورد نیاز دانشجویان مجال بروز بدهد. محتوا یا تجربه مورد علاقه دانشجویان غالباً در چارچوب مسائل یا مضامین عرضه می‌شوند

که ریشه در تجربیات زیسته دانشجویان، به صورت فردی یا گروهی، دارد. مسائل و مضامین یاد شده به مراکز سازماندهی برنامه‌ی درسی تبدیل می‌شوند که طرح کلی برنامه‌ی درسی را به طرحی تلفیقی متحول می‌سازد (مهرمحمدی و محمودی، ۱۳۹۲: ۱۴۸-۱۴۹).

در این شیوه‌ی آموزشی با همان اجزای کلاس سنتی، سروکار داریم اما چیدمان و نتیجه‌ای که از آن حاصل می‌شود، می‌تواند متفاوت باشد. آموزش محتوای درس در فضایی خارج از کلاس اتفاق می‌افتد. انجام تکالیف، تکرار و تمرین، پرسش و پاسخ و بحث بر روی مباحث آموزشی، بخشی از فعالیت کلاسی است که جایگزین تدریس در کلاس درس می‌شود. تغییر چیدمانی که منجر به پویایی کلاس، افزایش انگیزه و یادگیری عمیق‌تر می‌شود (گلزاری و عطاران، ۱۳۹۵: ۸۱). ضرورت نگاه کاربردی به محتوای برنامه‌ی درسی، استفاده از این الگو و توجه به ظرفیت‌های آن را بیشتر می‌کند. از این رو مقدمات اجرای این الگو در برنامه‌ی درسی برای افزایش کیفیت باید مورد توجه قرار گیرد.

نتایج کلی در مورد وضعیت موجود و مطلوب متغیر برنامه‌ی درسی را می‌توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- ۱- برنامه‌ی درسی موجود (تک گرایی و سه گرایی و تلفیقی) مطلوب نیست.
- ۲- درمقایسه برنامه‌ی درسی تک گرایی و سه گرایی برنامه‌ی درسی تک گرایی (پژوهش) وضعیت بهتری نسبت به برنامه‌ی درسی سه گرایی (طراحی، مدیریت، مواد اولیه و رنگرزی) دارد.

- ۳- در تدوین برنامه‌ی درسی به نیازهای کاربردی و عملیاتی دانشجویان و دانش‌آموختگان کمتر توجه شده که برنامه‌ی درسی مطلوب باید در این مورد به صورت پروژه محور و کاربردی با مشارکت بیشتر دانشجو تدوین و برنامه‌ریزی شود که الگوی برنامه‌ی درسی وارونه می‌تواند چارچوب خوبی برای این منظور باشد.
- ۴- در تدوین برنامه‌ی درسی باید به دروس اصلی

و مشخص بیشتر پرداخته شود و از دروس تکراری و بدون ارتباط مستقیم به تخصص پرهیز شود و در راستای متخصص پروری پیش رود.

● اساتید و اعضای هیئت علمی کارشناسی ارشد فرش از چه کیفیتی برخوردار هستند و کیفیت مطلوب آن چیست؟

برای راه اندازی هر مقطع تحصیلی یکی از عواملی که تصمیم گیرندگان باید دقت و توجه کافی روی آن داشته باشند اساتید و یا عاملان یاددهی هستند. کمیت و کیفیت مدرسان دوره از عواملی است که از ابتدای شروع به کار رشته‌ی فرش در دانشگاه مورد تأکید بوده است. مخالفان اولیه‌ی دانشگاهی شدن رشته فرش بر این مهم تأکید زیادی داشتند و یکی از دلایل مخالفت آن‌ها با دانشگاهی شدن رشته‌ی فرش و توسعه‌ی آن در کشور را نبود اساتید آکادمیک آشنا به فرش در تمام کشور می‌دانستند. با این حال علیرغم گذشت بیش از دو دهه از دانشگاهی شدن رشته‌ی فرش این متغیر از مهم‌ترین عوامل تعیین کیفیت یک دوره‌ی آموزشی است.

در مقطع کارشناسی ارشد این متغیر حساسیت بیشتری می‌یابد چون برخلاف مقاطع پایه، صرفاً بهره‌مندی از اساتید سنتی و یا مهارتی در حوزه‌ی فرش نمی‌تواند راه‌گشا باشد و اساتید باید در هر دو حوزه‌ی دانش و مهارت به استانداردهای لازم رسیده باشند. فلذا تأمین کمی و کیفی اساتید مطلوب این دوره بسیار مهم است. از آنجایی که برخی گرایش‌ها و درس‌های مقطع کارشناسی ارشد به صورت بین‌رشته‌ای ارائه می‌شود تلفیق اساتید تخصصی در هر دو حوزه فرش و دانش تخصصی دیگر برای دریافت نتیجه‌ی مطلوب، مهم‌تر از هر وقت دیگری است.

نتایج تحقیق در بخش کمی، وضعیت موجود این متغیر را مطلوب ارزیابی نمی‌کند. نتایج به تفکیک سه گروه دانشجوی، دانش‌آموخته و اساتید و همچنین ۵

دانشگاه مجری همه بر این تأکید دارند که کیفیت متغیر استاد کمتر از حد متوسط است. البته در بین دانشگاه‌ها متغیر استاد در دانشگاه هنر اسلامی تبریز به نسبت سایر دانشگاه‌ها وضعیت بهتری دارد اما با این حال همه در وضعیت غیرمطلوب (کمتر از حد متوسط) ارزیابی شدند. نکته قابل توجه در ترسیم وضع موجود، این نکته است که پاسخ‌دهندگان گروه اساتید و اعضای هیئت علمی نیز کیفیت مدرسان مقطع کارشناسی ارشد را کمتر از حد متوسط ارزیابی کردند. به طور کلی در رتبه‌بندی گویه‌های متغیر استاد، گویه آشنایی اساتید با محتوا و اهداف دروس مورد تدریس در رتبه‌ی اول و روش‌های تدریس و بهره‌مندی از کارگاه‌های تخصصی ویژه‌ی توانمندسازی اساتید در رتبه‌های پایین قرار دارند. رشته‌های هنر و دروس با محتوای بین‌رشته‌ای نیازمند اساتیدی با مهارت و تخصص در فنون تدریس است.

یکی از روش‌های آموزش که می‌تواند تأثیر مفیدی مخصوصاً در این مقطع تحصیلی داشته باشد آموزش به روش معکوس است. در این روش استاد محتوای مورد تدریس برای هر جلسه را پیش از شروع کلاس در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد. دانشجویان باید در فضایی خارج از کلاس به صورت انفرادی محتوای درس را به روش‌های مختلف که نیاز آن محتوا است بیاموزند سپس در کلاس درس حاضر شوند. به واقع کلاس درس محلی برای بحث و گفت و گو بر روی دانسته‌هاست که می‌تواند شامل رفع اشکال، پرسش و پاسخ و حل تمرین باشد (Lee et al, 2015: 5).

نتایج تحقیق در بخش کیفی، وضعیت مطلوب متغیر اساتید را دانش آکادمیک و تخصص عملی در حوزه‌ی فرش دست‌باف توصیف می‌کند. در حال حاضر این وضعیت در سطح مطلوبی نیست و عمدتاً اساتید با توجه به سطح تحصیلات برای تدریس

دعوت می‌شوند. ملاک تجربه و تخصص عملی در بازار کار عمدتاً در این بین نادیده گرفته شده است. نکته‌ی مهم دیگر عدم بهره‌مندی اساتید از دانش روش تدریس با توجه به محتوای هر درس و شرایط دانشجویان است. عمدتاً اساتید در انتقال مفاهیم و مطالب روش‌های شخصی خود را استفاده می‌کنند که لزوماً برای دروس در سطح تحصیلات تکمیلی مناسب نیستند. برخی از اساتید در دروس تخصصی که در حوزه‌ی بین‌رشته‌ای قرار می‌گیرد بدون توجه به رشته‌ی تخصصی فرش و شرایط دانشجویان هنر عموماً به سبک و روش دانشکده‌های فنی و دانشجویان فنی مهندسی یا مدیریتی تدریس می‌کنند و از روش‌های تدریس متناسب با هر دو حوزه‌ی موضوع درس برای اثرگذاری بیشتر یا بی‌اطلاع هستند یا توانایی ارائه بر اساس آن روش را ندارند.

عامل مرتبط دیگر در ارتباط با متغیر استاد، بهره‌مندی اساتید از منابع علمی، آموزشی و پژوهشی روز متناسب با تغییرات بازار فرش است، این عامل به نسبت دو عامل دیگر در وضعیت بدتری قرار دارد. منابع حوزه‌ی فرش محدود و کمتر در دسترس هستند. مهم‌ترین منبع ارتباط مستمر مدرس با تحولات و جریان‌های بازار فرش است که این خود شرایط ویژه‌ای را می‌طلبد. لذا به نظر می‌رسد دانشگاه‌های مجری مقطع کارشناسی‌ارشد فرش باید استانداردهای خاصی را برای اساتید در نظر بگیرند و چنانچه مدرس کافی و با کیفیت لازم را در اختیار ندارند برای حفظ کیفیت آموزشی ضروری است نسبت به پذیرش دانشجو در گرایش‌های خاص با احتیاط بیشتری اقدام کنند تا نیاز به این متغیر مرتفع شود. همچنین ضروری است یکی از رویکردها و اهداف عملیاتی این مقطع، ایجاد شرایطی برای تربیت مدرس فرش مخصوصاً در دروس بین‌رشته‌ای باشد.

نتایج کلی داده‌های تحقیق در متغیر استاد از بعد درون‌داد را می‌توان به شکل زیر خلاصه کرد:

۱- کیفیت و کمیت استادان مقطع کارشناسی‌ارشد فرش به‌عنوان عاملان اصلی انتقال دانش و مهارت در وضعیت مطلوبی قرار ندارند.

۲- اساتید مقطع کارشناسی‌ارشد رشته‌ی فرش از نظر بهره‌مندی از منابع روز علمی حوزه‌ی فرش و تسلط به اصول و روش تدریس مناسب برای محتوای دروس برنامه‌ی درسی وضعیت نامطلوبی دارند.

۳- استاندارد دانش آکادمیک کافی و تجربه‌ی عملی و کاربردی در موضوع تدریس و حوزه‌ی فرش دست‌باف، ممیزی مناسب برای جذب اساتید مورد نیاز این مقطع است.

۴- تدوین راهنمای تدریس پیشنهادی برای محتوای هر درس مخصوصاً دروس تخصصی با موضوعات بین‌رشته‌ای می‌تواند راه‌کار مناسبی برای افزایش کیفیت متغیر اساتید باشد.

● دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد فرش از چه کیفیتی برخوردار هستند و کیفیت مطلوب آن چیست؟

دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد با توجه به سابقه‌ی قبلی تحصیل در دانشگاه و آزمون ورودی تخصصی متناسب با هر رشته، عموماً شناخت، علاقه و انگیزه‌ی کافی برای تحصیل در رشته‌ی مورد نظر را دارند.

در مقطع کارشناسی، دانشجویان بیشتر در یک رشته‌ی خاص تخصص پیدا می‌کنند. که این رشته بر بینش آن‌ها راجع به تخصص حرفه‌ای که می‌دانند، آن‌چه که معتبر است و آن‌چه که قابلیت بحث دارد، اثرگذار است (Aboelela¹²; 2007: 340). در رشته‌ی فرش دانشجویان در مقاطع پایه مهارت و تخصصی را می‌آموزند. مثل طراحی، رنگرزی، بافت و مرمّت. البته نسبت به کل تخصص‌ها و مهارت‌های فرش بینش لازم را به‌دست می‌آورند اما در یک مورد بسته به گرایش یا علاقه‌ی شخصی توانمندتر می‌شوند که البته

این بینش و توانایی با توجه به متغیرهای دیگر شدت و ضعف دارد. در این شرایط انتخاب ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی فرش برای چیزی ورای این مهارت‌ها و تخصص‌ها است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد تنها ۶٪ از دانشجویان ورودی مقطع کارشناسی‌ارشد فرش سابقه تحصیلی جز رشته‌ی فرش داشته‌اند.

نتیجه‌ی تحقیق در تعیین وضع موجود «دانشجو» به عنوان یکی از متغیرهای درون‌داده‌های مقطع کارشناسی‌ارشد فرش نشان می‌دهد که وضعیت این درون‌داد همانند دو متغیر قبلی کمتر از حد متوسط ارزیابی شده. یعنی دانشجویان امید و انگیزه‌ی کافی برای ورود به این رشته و همچنین امید به وضعیت مساعدتر پس از دانش‌آموختگی ندارند (در حد مطلوبی نیست).

همچنین دانشجویان واجد پیش‌نیازهای کافی برای ورود به این مقطع نیستند. از طرفی کمیت ورودی دانشجویان متناسب با نیازها و شرایط هر دانشگاه تعریف نشده و از این منظر هم در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. دررتبه‌بندی گویه‌های متغیر دانشجو، داشتن پیش‌نیازهای علمی و آموزشی در رتبه‌ی نخست و امید به شرایط مطلوب اشتغال پس از دانش‌آموختگی در رتبه آخر قرار دارد.

نتیجه تحلیل وضع موجود متغیر دانشجو در بین هر سه گروه پاسخ‌دهنده دانشجویان، دانش‌آموختگان و اساتید در وضعیت کمتر از حد متوسط ارزیابی شده است. اما در تفکیک نظرها با توجه به دانشگاه پاسخ‌دهندگان سه دانشگاه کاشان، هنر تهران و هنر اصفهان وضعیت متغیر دانشجو را در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند و دو دانشگاه هنر اسلامی تبریز و اردکان کمتر از حد متوسط بودند. نتایج مشاهدات عینی و بررسی‌های رتبه‌ی پذیرفته‌شدگان در دانشگاه‌های مجری نشان می‌دهد عموماً رتبه‌های بهتر کنکور در دانشگاه‌های هنر تهران، هنر اصفهان و کاشان پذیرفته می‌شوند و پایین‌ترین رتبه‌ها با توجه به غیرانتفاعی بودن دانشگاه علم و هنر یزد و الزام پرداخت شهریه

در این دانشگاه پذیرفته می‌شوند. این مسئله یعنی رتبه کنکور و شرایط و علاقمندی به دانشگاهی خاص خود دلیلی بر درون‌داده‌های بهتر متغیر دانشجو در برخی دانشگاه‌ها و برعکس است.

اما نتایج تجزیه و تحلیل کیفی نشان می‌دهد با کیفیت‌ترین متغیر در بعد درون‌داده‌های مقطع کارشناسی‌ارشد فرش «دانشجو» است. علاقه و انگیزه‌ی دانش‌آموختگان کارشناسی فرش و هنر برای ادامه‌ی تحصیل در فرش نشان می‌دهد به صورت کلی ظرفیت مناسبی پیش روی آموزش عالی فرش در مقطع کارشناسی‌ارشد وجود دارد و باید از این ظرفیت به شکل محسوس و مؤثری در ارتقای کیفی درون‌داده‌های دانشگاه‌ها بهره برد. با این حال عمده‌ی نارضایتی‌ها و ضعف‌ها در این متغیر به کیفیت و کمیت پذیرش و نوع ورود به دانشگاه‌ها مربوط می‌شود.

شیوه‌ی پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد علاوه بر ابعاد نظری باید ابعاد عملی، نگرش و هدف‌محور نیز داشته باشد. از این رو برای رشد کیفیت درون‌داد دانشجو ضروری است روش و نوع پذیرش دانشجو برای دانشگاه‌ها تعریف اختصاصی و متناسب با نیازهای منطقه‌ای داشته باشد. به این معنی که هر دانشگاه برای رشد کیفی دانشجویان ورودی می‌تواند شرایط اختصاصی پذیرش تعریف کند. این شرایط می‌تواند بر اساس حداقل صلاحیت‌های فردی و تخصصی و نیازهای منطقه‌ای بازار بومی فرش تعریف شود.

نتایج کلی داده‌های کمی و کیفی تحقیق در متغیر دانشجو را می‌توان به شکل زیر خلاصه کرد.

۱- وضعیت موجود متغیر دانشجو از بعد درون‌داده‌های دوره‌ی کارشناسی‌ارشد کمتر از حد متوسط مورد انتظار است.

۲- علاقه و انگیزه‌ی ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی‌ارشد فرش توسط دانش‌آموختگان فرش و هنر، نشان از ظرفیت کیفی پذیرش دانشجو با کیفیت در این مقطع دارد.

۳- روش پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد فرش و کمیت پذیرش با توجه به نیازهای منطقه‌ای

و توانایی‌های دانشجویان ورودی در سطح مطلوبی نیست و نیاز به بازنگری دارد.

۴- دانشگاه‌های پذیرنده‌ی مقطع کارشناسی‌ارشد فرش ضروری است با توجه به نیازهای منطقه‌ای و بومی شرایط اختصاصی پذیرش دانشجو وضع کنند.

● امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی کارشناسی‌ارشد فرش چه کیفیتی دارند و کیفیت مطلوب آن چیست؟

امکانات رفاهی، علمی و فضاهای آموزشی و پژوهشی در هر دانشگاه از جمله عواملی هستند که می‌توانند شرایط را برای تحصیل دانشجویان و ارائه‌ی خدمات آموزشی برای اساتید تسهیل کنند و نهایتاً کیفیت را ارتقاء بخشند. لذا توجه به حداقل‌های امکانات و تلاش برای افزایش کیفیت و کمیت امکانات متناسب با تعداد دانشجویان به‌عنوان عنصر مهمی از درون‌دادهای آموزشی همواره باید مورد توجه قرار بگیرد.

در مجموع تجزیه و تحلیل کمی که از وضع موجود انجام شده، متغیر امکانات در سطح کمتر از حد متوسط ارزیابی شده است. با این حال در تفکیک نظرات، دانشجویان و اساتید اعتقاد داشتند امکانات در حد متوسط در دانشگاه‌های مجری وجود دارد. اختلاف نظر دانشجویان و اساتید با دانش‌آموختگان با توجه به این که دانش‌آموختگان مورد نظر سنجی از اولین ورودی‌های این مقطع بوده‌اند و احتمالاً در طول دو، سه سال گذشته وضعیت امکانات در دانشگاه‌های مجری بهبود یافته ممکن است از این شرایط ناشی شده باشد. نتیجه‌ی مشاهدات حضوری نیز این نکته را تأیید می‌کند. در این بین نیز پاسخ‌دهندگان سه دانشگاه هنر اسلامی تبریز، کاشان و هنر اصفهان متغیر امکانات را در حد متوسط ارزیابی کردند. اما در دو دانشگاه اردکان و هنر تهران امکانات کمتر از حد متوسط ارزیابی شده است. نتایج مشاهدات حضوری نیز این نکته را تأیید می‌کند و امکانات دانشگاه هنر اسلامی

تبریز در سطح مطلوب و امکانات دانشگاه علم و هنر یزد کمتر از استانداردهای لازم و حداقلی با توجه به ظرفیت اسمی پذیرش دانشجو است. در رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به امکانات دسترسی به منابع به روز در رتبه‌های پایین و گویه‌ی کیفیت فضاهای آموزشی شامل کلاس‌ها، کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها در رتبه اول قرار دارد. نتایج این رتبه‌بندی بر این موضوع تأکید دارد که عمده‌ی غفلت در متغیر امکانات مخصوصاً در سطح تحصیلات تکمیلی تأمین و به روز آوری منابع معتبر و دست اول مرتبط با حوزه فرش است و البته ایجاد شرایطی برای دسترسی بهتر دانشجویان به منابع. در نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی بر این نکته تأکید شد، امکانات باید در بستر مقطع تحصیلات تکمیلی سنجش شود. مهم‌ترین امکانات، دسترسی به منابع روز و پایگاه‌های معتبر بین‌المللی علمی است. کتابخانه‌های غنی از نظر منابع داخلی و خارجی، آزمایشگاه‌های آموزشی و پژوهشی، کارگاه‌های مجهز تا تجربه‌های نو و تازه هنری و فنی دانشجویان را پوشش دهد. دسترسی به اساتید متخصص و تناسب دانشجویان با تعداد اساتید برای انجام امور پژوهشی و پایان‌نامه‌ها از عمده موارد تأکید شده در متغیر امکانات است.

همچنین امکان بازدیدهای مطالعاتی داخلی و خارجی و شرکت در رویدادهای معتبر ملی و بین‌المللی فرش از دیگر امکانات تأکید شده در مقطع تحصیلات تکمیلی رشته فرش بود. در رشته فرش با توجه به ضعف‌های مطالعاتی و پژوهشی مخصوصاً در مناطق کمتر شناخته شده فرش، لزوم انجام پژوهش‌های عمیق و میدانی از سوی دانشگاه بسیار احساس می‌شود تا در قالب طرح‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌های تحصیلی به انجام برسند. این نوع تحقیقات عمدتاً هزینه‌بر و امکانات خاصی را می‌طلبد که چنانچه دانشگاه‌ها امکانات و تسهیلاتی را متناسب با این نیاز در اختیار نداشته باشند تحقیقات حاصل این دوره‌ها تأثیر محسوسی بر حوزه دانش فرش نمی‌گذارد.

وسایل و تجهیزات کمک آموزشی نیز در فرایند یاددهی و یادگیری تأثیر بسزایی دارند. لذا دانشگاه‌ها متناسب با محتوای برنامه‌ی درسی باید امکانات و تجهیزات متناسب برای ارائه‌ی هر درس را نیز فراهم کنند. به طور کلی نتایج حاصل از داده‌های کمی و کیفی را می‌توان به صورت موارد زیر خلاصه و جمع‌بندی کرد:

- ۱- وضعیت متغیر امکانات در دانشگاه‌های مجری مقطع کارشناسی‌ارشد فرش در سطح مطلوبی نیست.
- ۲- در بین دانشگاه‌های مجری مقطع کارشناسی‌ارشد فرش دانشگاه هنر اسلامی تبریز و کاشان امکانات بهتری نسبت به بقیه دانشگاه‌ها دارند و دانشگاه هنر اسلامی تبریز شرایط به مراتب بهتری در متغیر امکانات دارد.
- ۳- مهم‌ترین امکاناتی که در دانشگاه‌ها در مقطع کارشناسی‌ارشد فرش باید بر آن تأکید شود امکانات پژوهشی و مشخصاً دسترسی آزاد به منابع روز علمی و تسهیلات برای مشارکت در رویدادهای علمی مرتبط با فرش است.
- ۴- تناسب اعضای هیئت علمی با تعداد دانشجویان برای انجام تحقیقات در قالب طرح و پایان‌نامه‌های دانشجویی در دانشگاه‌های مجری مقطع کارشناسی‌ارشد فرش در سطح مطلوبی نیست. در برخی دانشگاه‌های مجری این وضعیت بسیار شرایط بدی دارد.

■ نتیجه‌گیری

در شرایط فعلی درون‌دادهای کارشناسی‌ارشد فرش وضعیت مطلوبی ندارد. درون‌دادهای شامل برنامه‌ی درسی، اساتید، دانشجو و امکانات است. در بین متغیرهای درون‌داد متغیر امکانات در رتبه‌ی بهتری نسبت به سایر متغیرها قرار دارد. با این حال همه‌ی متغیرها کمتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند. متغیر برنامه‌ی درسی پس از امکانات نسبت به دانشجو و اساتید رتبه‌ی بهتری دارد. مهم‌ترین مشکلات متغیر برنامه‌ی درسی مقطع کارشناسی‌ارشد فرش بازنگری‌های متعدد و ضربتی بدون توجه به ارزشیابی جامع و در راستای اصلاح برنامه‌ی درسی موجود بوده است. مشکل دیگر تکراری

بودن محتوای دروس در گرایش‌ها بر اساس اصل مهارت‌آموزی است. دیگر نارسایی برنامه‌ی درسی عدم انعطاف آن متناسب با ویژگی‌های منطقه‌ی فرش‌بافی و بومی نبودن برنامه برای پاسخگویی بهتر و عمیق‌تر به به نیازهای جامعه در سطح منطقه و همچنین شناخت بهتر ویژگی‌ها و ظرفیت‌های فرش دست‌باف در مناطق فرش‌بافی است.

لذا به نظر می‌رسد در تدوین محتوای برنامه‌ی درسی عدم توجه به منابع مطالعاتی، پاسخگو نبودن محتوای برنامه نسبت به نیازها و انتظارات دانشجویان، روشن و واضح نبودن اهداف تدوین شده در مقدمه‌ی برنامه‌ی درسی و هماهنگ نبودن محتوای برنامه‌ی درسی با پیش‌نیازها و آگاهی‌های دانشجویان از مهم‌ترین مشکلات متغیر برنامه‌ی درسی است. به نظر می‌رسد در تدوین برنامه‌ی درسی ضمن توجه به این موارد باید بر شکل و الگوی تدوین برنامه‌ی درسی نیز توجه کرد. با توجه به مطالعات انجام شده در تدوین برنامه می‌توان برای محتوای برخی دروس از الگوی برنامه‌ی درسی وارونه بهره برد.

در بین دو متغیر استاد و دانشجو در بعد درون‌دادهای، متغیر استاد وضعیت نامطلوب‌تری دارد. همواره یکی از چالش‌های توسعه‌ی تحصیلات دانشگاهی تأمین استاد ماهر و آکادمیک است. این چالش مخصوصاً در مورد رشته‌های با پایه‌ی سنتی مانند فرش دوچندان است. چون علاوه بر دانش آکادمیک باید دارای مهارت‌های فنی و هنری نیز باشد. از ابتدای راه‌اندازی رشته فرش در دانشگاه همواره مخالفان ورود این رشته به عرصه‌ی دانشگاهی بر عدم کیفیت این متغیر تأکید داشته و دارند. لذا با راه‌اندازی مقطع کارشناسی‌ارشد این نیاز تشدید شده و طبق یافته‌های تحقیق این متغیر وضعیت مطلوبی ندارد. به نظر می‌رسد برای مدیریت این متغیر در شرایط فعلی باید دانشگاه‌های مجری کادر هیئت علمی متخصص با پایه‌ی فرش و تخصص لازم متناسب با محتوای اصلی دروس جذب کنند و

ضمن پایش و ارزشیابی مداوم با برگزاری کارگاه‌های آموزشی دانش‌افزایی تخصصی، نواقص احتمالی را تا حد ممکن کاهش دهند. مدیران عالی آموزش دانشگاهی نیز باید تا تکمیل نشدن کادر حداقلی اعضای هیئت علمی متخصص در گروه فرش از ارائه مجوز پذیرش دانشجو برای دانشگاه‌های متقاضی خودداری کنند. عواملی چون تخصص و مهارت در رشته‌ی فرش، داشتن تحصیلات دکتری و مرتبه‌ی علمی استادیاری و بالاتر و کمیت اعضای هیئت علمی متناسب با تعداد دانشجوی پذیرش شده و همچنین تناسب تخصص اساتید با گرایش اجرا شده از مهم‌ترین ملاک‌های ممیزی اعطای مجوز پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد فرش می‌تواند باشد. این عوامل می‌تواند در شرایط پذیرش دانشجو برای دانشگاه‌ها با ذکر حداقل‌ها در برنامه‌ی درسی قید شود و چنانچه دانشگاه‌های مجری فعلی نتوانند به حداقل‌های لازم برسند مجوز پذیرش دانشجو برای آن‌ها تا زمان تکمیل کادر اعضای هیئت علمی لغو شود. متغیر دانشجو در بعد درون‌داد کمتر از حد متوسط ارزیابی شده است. با این حال ویژگی‌ها و انگیزه‌های دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی به خصوص در ابتدای ورود در سطح مطلوبی است. اما نتیجه‌ی تحقیقات نشان می‌دهد انگیزه‌های دانشجویان پس از ورود به دانشگاه کاهش می‌یابد و عموماً تلاش مناسبی برای یادگیری مؤثر ندارند. این عامل به این دلیل است که عموماً آن‌ها امید به اشتغال و فعالیت مؤثر در حوزه‌ی فرش دست‌باف را در مقابل خود نمی‌بینند یا دست کم کمتر به آن امیدوار هستند. عامل دیگر ناهمسطح بودن پایه‌ی آموزشی دانشجویان است و عموماً واجد پیش‌نیازهای عمومی و تخصصی لازم مخصوصاً در گرایش انتخابی نیستند. این مسئله در ادامه روی فرایند یاددهی و یادگیری دانشجویان تأثیر منفی دارد و از کیفیت و تأثیر آموزش‌ها به شدت می‌کاهد و گاهی آموزش‌ها را تا سطح آموزش‌های

پایه و مقدماتی تنزل می‌دهد. در دوره‌ی نخست پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد شرایط عمومی و اختصاصی مشخصی برای دانشجو و همچنین آزمون عملی برای گرایش مهارتی طراحی وجود داشت. همچنین در کنکور تخصصی هر درس متناسب با گرایش، ضریب تخصصی داشت و دانشجو در گرایشی شانس بیشتری داشت که رتبه‌ی بهتری کسب کرده بود. این نوع پذیرش در دوره‌های بعدی از میان برداشته شد که دلیل آن مشخص نیست.

برای کنترل کیفیت درون‌دادهای کارشناسی‌ارشد فرش متناسب با اهداف آن ضروری است برای پذیرش دانشجو علاوه بر کنکور تخصصی شرایط ویژه‌ای نیز لحاظ شود. شرایطی چون آزمون نیمه متمرکز، سوابق تحصیلی، نمره‌ی تخصصی دروس در کنکور و یا ریز نمرات تخصصی در مقاطع پایه. این شرایط کمک می‌کند تا درون‌دادهای کارشناسی‌ارشد فرش در متغیر دانشجو به سمت کیفی‌گزینی و نخبه‌گزینی هدایت شود و کیفیت دوره با توجه به انگیزه و توانایی‌های دانشجویان ارتقاء یابد.

متغیر امکانات نسبت به سایر متغیرهای بعد درون‌داد وضعیت بهتری دارد با این حال این متغیر نیز کمتر از حد متوسط ارزیابی شده است. با این حال نتیجه تحقیقات نشان می‌دهد مهم‌ترین گویه‌ی امکانات در سطح تحصیلات تکمیلی منابع علمی و به روز و در دسترس در دانشگاه‌های مجری وضعیت مطلوبی ندارد. به عبارتی در بین عوامل مختلفی که متغیر امکانات را شکل می‌دهند دسترسی به منابع و اسناد معتبر علمی تخصصی حوزه‌ی فرش در وضعیت بدتری قرار دارد. برای ارتقای کیفیت این گویه از امکانات ضروری است در سطح دانشگاه‌های مجری بانک اطلاعاتی غنی از منابع تهیه و در دسترس دانشجویان و اساتید قرار بگیرد. دسترسی آزاد به پایگاه‌های علمی بین‌المللی نیز می‌تواند در این راستا مفید باشد. عامل مؤثر دیگر در متغیر امکانات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی

آموزشی و مخصوصا پژوهشی است.

دانشگاه‌های مجری چنانچه در حوزه‌های تخصصی رنگرزی، مواد اولیه و طراحی پذیرش دانشجو دارند باید آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های پژوهشی در اختیار داشته باشند یا تسهیلاتی برای استفاده دانشجویان و اساتید از کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های پژوهشی در اختیار آن‌ها قرار دهند.

■ پیشنهادها

در تدوین و بازنگری مجدد برنامه‌ی درسی کارشناسی ارشد، زیر عنوان «ضوابط، امکانات و شرایط راه‌اندازی دوره» و «شرایط پذیرش دانشجو» پیشنهاد می‌شود موارد زیر برای افزایش کیفیت درون‌دادها لحاظ شود:

الف) داشتن حداقل پنج عضو هیئت علمی در گروه فرش با تحصیلات پایه‌ی فرش و دانش تخصصی متناسب با گرایش مورد درخواست. ضروری است از حداقل پنج عضو هیئت علمی حداقل سه عضو با مرتبه علمی استادیار و بالاتر باشند.

ب) دانشگاه متقاضی حداقل سابقه‌ی ۵ سال متوالی ارائه‌ی مقطع کارشناسی فرش را داشته باشد و همزمان مقطع کارشناسی در دانشگاه متقاضی ارائه شود.

ج) دانشجویان متقاضی برای شرکت در دوره‌ی کارشناسی ارشد فرش باید به تصمیم گروه آموزشی با توجه به درصد دروس عمومی و تخصصی آزمون سراسری و سوابق تحصیلی و ریز نمرات چنانچه حد نصاب لازم را کسب نکرده باشند حداکثر تا ۱۰ واحد پیش‌نیاز را بگذرانند. انتخاب واحدهای پیش‌نیاز برای ارائه به نظر گروه آموزشی بستگی دارد.

■ پی‌نوشت‌ها

۱- اله‌داد در خصوص تلاش‌های تصویب رشته کارشناسی فرش در وزارت علوم می‌گوید پس از ارائه‌ی طرح توجیهی به دکتر ابتکار که معاون پژوهشی وقت وزارت علوم بود ایشان ضمن استقبال از طرح و تصویب رشته‌ی فرش گفتند «کارشناسی که

هیچ کارشناسی ارشد هم می‌خواهد» (اله‌داد، ۱۳۸۲: ۲۳۷-۲۳۱)

۲- «هنگامی که در زمستان ۱۳۸۹ کارگروه ویژه‌ای برای بررسی مسائل آموزش در دوره‌های دانشگاهی فرش تشکیل شد، بررسی تأسیس دوره کارشناسی ارشد در اولویت قرار گرفت. نگارنده از همان ابتدا مخالفت خود را با این موضوع بیان داشت. کارگروه مذکور از ادامه کار بازماند، اما دوره‌ی کارشناسی ارشد فرش به تصویب نهایی رسید... و البته باید منتظر نتایج این دوره‌ها از زبان فارغ‌التحصیلان آن باشیم!!» وی در ادامه با تأکید بر تسلط به دانش فرش‌شناسی توسط دانشجویان کارشناسی ارشد فرش می‌گوید «فرش ایران نیازمند متفکرین و متخصصینی است که باید پیش از آن که طراح، رنگرز، مدیر یا... باشند، به این باور رسیده باشند که هنر بافندگی و فرش‌بافی، بخشی از تاریخ و تمدن این سرزمین است. تاریخ و تمدن هر ملت، پشتوانه‌ی آینده آن است. بنابراین هر تصمیم و تفکری که باعث افول و اضمحلال این هنر شود، به مثابه تصمیمی است برای نابودی بخشی از تاریخ و تمدن این سرزمین و هرگز مباد» (ژوله، ۱۳۹۱: الف)

۳- «در سال ۱۳۹۰ و پس از آن که با تلاش انجمن علمی فرش ایران و تعدادی از دانشگاه‌ها، نظر موافق وزارت عتف بر لزوم راه‌اندازی دوره‌های تحصیلات تکمیلی فرش جلب شد برنامه‌ی درسی تهیه شده توسط دانشگاه کاشان برای بررسی در اختیار گروهی که به پیشنهاد انجمن علمی فرش ایران معرفی شده بود قرار گرفت. طی یک ماه بررسی، اشکالاتی که در برنامه‌ی ارائه شده وجود داشت مشخص و قرار شد که اصلاحات برنامه توسط اعضای گروه که نمایندگانی از دانشگاه‌های مختلف بودند به دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی ارائه شود.» اما در نهایت با بی‌توجهی مسئولین وقت برنامه‌ی درسی پیشنهادی دانشگاه کاشان بدون مطرح شدن در گروه هنر وزارت عتف مصوب شد (بصام، ۱۳۹۱: ۵-۸).

۴- «من خودم جزو اولین کسانی بودم که پیشنهاد کردم فرش باید دانشگاهی شود. به اعتقاد من چون فرش هنری چندجانبه و بسیار باسابقه است که وابستگی خیلی عمیق با فرهنگ ملی ما دارد، نه فقط می‌تواند آکادمیک در سطوح کاردانی و کارشناسی باشد بلکه حتی با ابعاد کارشناسی ارشد هم می‌تواند گسترش پیدا کند» (صوراسرافیل، ۱۳۸۲: ۲۴۴)

■ فهرست منابع

- اله‌داد، رضا. (۱۳۸۲). گفت و گوی تاریخی‌چهری تأسیس رشته‌ی فرش. مجموعه مقالات آموزش دانشگاهی فرش دست‌باف (چالش‌ها و چشم‌اندازها). به کوشش امیرحسین چیت‌سازیان، حمید کارگر و صادق اسدی‌رازی. مشهد: انتشارات سخن گستر.
- بصام، سیدجلال‌الدین. (۱۳۸۲). بررسی جایگاه دانش‌آموختگان در اصلاح ساختار ملی تولید فرش دست‌باف. مجموعه مقالات آموزش دانشگاهی فرش دست‌باف (چالش‌ها و چشم‌اندازها). به کوشش امیرحسین چیت‌سازیان، حمید کارگر و صادق اسدی‌رازی. مشهد: انتشارات سخن گستر.
- بصام، سیدجلال‌الدین. (۱۳۹۱). پیش به سوی تحصیلات تکمیلی فرش. فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی گلجام، ۲۱، ۸-۵.
- ژوله، تورج. (۱۳۹۱). پژوهشی در فرش ایران (چاپ دوم). تهران: انتشارات یساولی.
- سعیدی، حسن. (۱۳۸۲). گفت و گوی تخصصی در خصوص آموزش عالی فرش. مجموعه مقالات آموزش دانشگاهی فرش دست‌باف (چالش‌ها و چشم‌اندازها). به کوشش امیرحسین چیت‌سازیان، حمید کارگر و صادق اسدی‌رازی. مشهد: انتشارات سخن گستر.
- شاهپوری، محمدرضا. (۱۳۹۴). ابهام در گرایش رنگرزی و مواد اولیه کارشناسی‌ارشد رشته فرش دست‌باف. دو ماهنامه‌ی طره، ۹، ۸۰-۷۷.
- صوراسرافیل، شیرین. (۱۳۸۲). دانشکده‌های فرش، نیاز به بازنگری. مجموعه مقالات آموزش دانشگاهی فرش دست‌باف (چالش‌ها و چشم‌اندازها). به کوشش امیرحسین چیت‌سازیان، حمید کارگر و صادق اسدی‌رازی. مشهد: انتشارات سخن گستر.
- صوراسرافیل، شیرین. (۱۳۹۵). فرش دست‌باف هویت ناشناخته. مشهد: فرهنگسرای میردشتی.
- عبدالحی، بیژن، مریم عینی، یاسین سعیدی. (۱۳۹۶). ارزشیابی کیفیت درون‌داده‌های رشته مدیریت آموزشی در دوره‌ی کارشناسی‌ارشد. پژوهش‌نامه‌ی انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، ۱۷(۶)، ۱۱۷-۱۴۵.
- عبدی شهشهانی، مهشید، سهیلا احسان‌پور، نیکو یمانی، شهناز کهن و زهرا دهقانی. (۱۳۹۳). طراحی و اعتباریابی ابزاری برای ارزشیابی دوره‌ی دکتری تخصصی بهداشت باروری ایران بر اساس الگوی سیپ (CIPP). مجله‌ی ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۴ (۳)، ۲۶۵-۲۵۲.
- فتوحی، مرتضی، تورج صادقی و محمدرضا نجفی. (۱۳۹۵). روش‌ها و رویکردهای نوین به ارزشیابی یک سیستم اطلاعاتی، فصلنامه‌ی پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری، ۲ (۴)، ۱۵۰-۱۳۳.
- گلزاری، زینب و محمد عطاران. (۱۳۹۵). تدریس به روش معکوس در آموزش عالی: روایت‌های یک مدرس دانشگاه. دوفصلنامه‌ی نظریه و عمل در برنامه‌ی درسی، ۷ (۴)، ۱۳۶-۸۱.
- محمودی، مریم و محمد خادمی‌گله‌لو. (۱۳۹۵). آسیب‌شناسی فرایند تأسیس رشته‌های جدید دانشگاهی در ایران (مورد علوم انسانی). دوفصلنامه‌ی مطالعات برنامه‌ی درسی آموزش عالی، ۷ (۱۳)، ۲۱۰-۱۸۳.
- مطهری‌نژاد، حسین. (۱۳۸۲). کاربرد روش‌های ارزشیابی در برنامه‌ریزی توسعه‌ی نظام آموزش کارکنان. توسعه‌ی مدیریت، ۴۷ و ۴۸، ۳۱-۲۸.
- مهرمحمودی، محمود و فیروز محمودی. (۱۳۹۲). وارونگی: رویکردی نوین به طراحی برنامه‌های درسی معطوف به تربیت حرفه‌ای (با تأکید بر علوم تربیتی). دوفصلنامه‌ی مطالعات برنامه‌ی درسی آموزش عالی، بهار و تابستان، ۷، ۱۷۷-۱۴۱.

- میرزاامینی، سیدمحمد مهدی. (۱۳۹۲). آموزش دانشگاهی فرش در ایران (بررسی ضرورت‌ها و کاستی‌های آموزش عالی فرش در ایران). فصلنامه‌ی پژوهش هنر، ۱ (۲): ۱۵۱-۱۵۸.
- میرزایی، خلیل. (۱۳۹۵). کیفی پژوهی پژوهش، پژوهشگری و پژوهش‌نامه‌نویسی. دو جلدی. تهران: نشر فوژان.
- یارمحمدیان، محمدحسین و مریم سلمانی‌زاده. (۱۳۸۵). ارزشیابی نظر دانشجویان و فارغ‌التحصیلان درباره‌ی برنامه‌های درسی رشته‌ی مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان. دانش و پژوهش در علوم تربیتی، ۹، ۸۶-۷۷.
- Aboelela, SW, E. Larson, S. Bakken, O. Carrasquillo, A. Formicola, SA. Glied, J. Haas & KM. Gebbie. (2007). Defining interdisciplinary research: Conclusions from a critical review of the literature. *Health Research and Educational Trust*, 42(1), 329-346.
- Sucheera, Phattharayuttawat, Chantra Jariya, Chaiyasit Wilasinee, Bannagulrote Kirati, Imaroonrak Soisuda, Sumalrot Thanayot, & Auampradit Natchaphon. (2009). An evaluation of the curriculum of a graduate programme in Clinical Psychology. *South East Asian Journal of Medical Education*, 3(1), 14- 19
- Lee, Jennifer, Susan Beatty, Patrick Feng, Nadine Hoffman & Brenda McDermott. (2015). Traditional instruction reformed with flipped classroom techniques.
- Savin-Baden, Maggi. (2000). Problem Based Learning in Higher Education: Untold Stories. *The Society for Research into Higher Education & Open University Press*.
- Thomas, Walther. (2003). principals and education, The critical Role of school Leaders, center on personel studls in spical educational. proquest, university of florida.

Evaluation of the Education Material of Master's Degree in Carpet Design based on CIPP Model

Seyed Mohammad Mehdi MirzaaAmini

in PhD of Art Studies, Faculty of Art and Enterprenaursip, University of Art, Isfahan, Iran

Iman Zakariaee Kermani (corresponding author)

Assistant Professor in Handicrafts Faculty, University of Art, Isfahan

i.zakariaee@au.ac.ir

Mohammad Reza Nili Ahmad Abadi

Associate Professor in Department of Education, University of Isfahan

Abstract

Hand-woven Carpet education at the university was based on the requirements for bachelor in 1996 and its master's degree was developed in 2010. One of the concerns of carpet interested parties was the university inputs to the students, including the curriculum, professors, students, equipment and facilities. This research is aimed at studying the inputs of the carpet master's degree according to the CIPP model, using quantitative and qualitative method with researcher-generated questionnaires and half-structured interview. Also, the statistical society in quantitative section picks students, graduates and professors of universities responsible for Master's degree education. Based on probability sampling method, 264 samples were selected. Also in the quantitative section 46 samples were selected from the experts of carpet, using ascending method. The qualitative data was analyzed using content analysis method and the quantitative data was analyzed using the descriptive and inferential methods and statistical tests. The results show that the inputs of master's degree of carpet are not on a good status (Bellow average) and it is essential to revise those inputs. The equipment valuable was the first and the professor was the forth among the input valuable. Evaluating and revising the curriculum based on the changes and needs of society and students, paying attention ti the modern teaching techniques, filtering the accepted volunteers of study, authorizing the acceptance of students based on the minimum educational and research standards and cooperating with executing universities in employing expert board members in carpet field are some of the suggestions which can augment the quality of Carpet master's degree inputs.

Keywords: Carpet Major, Master of Arts, Evaluate of Inputs, CIPP Model

This paper is extracted from a PhD thesis entitled " Examination Master's degree of handwoven carpet in Iran's graduate Teaching, Using CIPP method, for delivering a desirable syllabus to the faculty of Research in art and Entrepreneurship in Isfahan's University of Art" under the guidance of Dr. Iman Zakariyayi Kermani and Dr. Mohammadreza Nili Ahmad Abadi